

MELLE SCHELDEWEG 68

Archeologienota: Verslag van Resultaten.

RAPPORT NR. 1238
RAPPORT NR. DLV 117

Titel

Archeologienota Melle Scheldeweg 68: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Annelore Vromans & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

2022/00094 – Annelore Vromans

Projectnummer J. Verrijckt

2023-095

Projectnummer DLV

23-03917

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2023C4

Plaats en datum

Beerse, 18/04/2023

INHOUD

Inhoud.....	2
1 Bureauonderzoek.....	3
1.1 Beschrijvend gedeelte.....	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 Onderzoeksopdracht	6
1.1.3 Juridisch kader.....	6
1.1.4 Randvoorwaarden	7
1.2 Werkwijze en strategie	7
1.3 Aanleiding.....	8
1.3.1 Huidige situatie en gekende verstoringen	8
1.3.2 Geplande werken en bodemingrepen	8
1.4 Assessmentrapport	10
1.4.1 Topografische situering	10
1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering	10
1.4.3 Geologische situering.....	12
1.4.4 Bodemkundige situering	13
1.4.5 Historische bronnen	17
1.4.5.1 Gontrode.....	17
1.4.5.2 Lemberge	18
1.4.6 Cartografische bronnen	18
1.4.7 Archeologisch bronnen	24
1.5 Besluit	30
1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen	30
1.5.2 Archeologische verwachting	31
1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering.....	32
1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	33
1.5.5 Samenvatting	35
2 Lijst met figuren	36
3 Lijst met tabellen.....	36
4 Plannenlijst	37
5 Bibliografie	39
6 Bijlagen.....	41

1 BUREAUONDERZOEK

1.1 Beschrijvend gedeelte

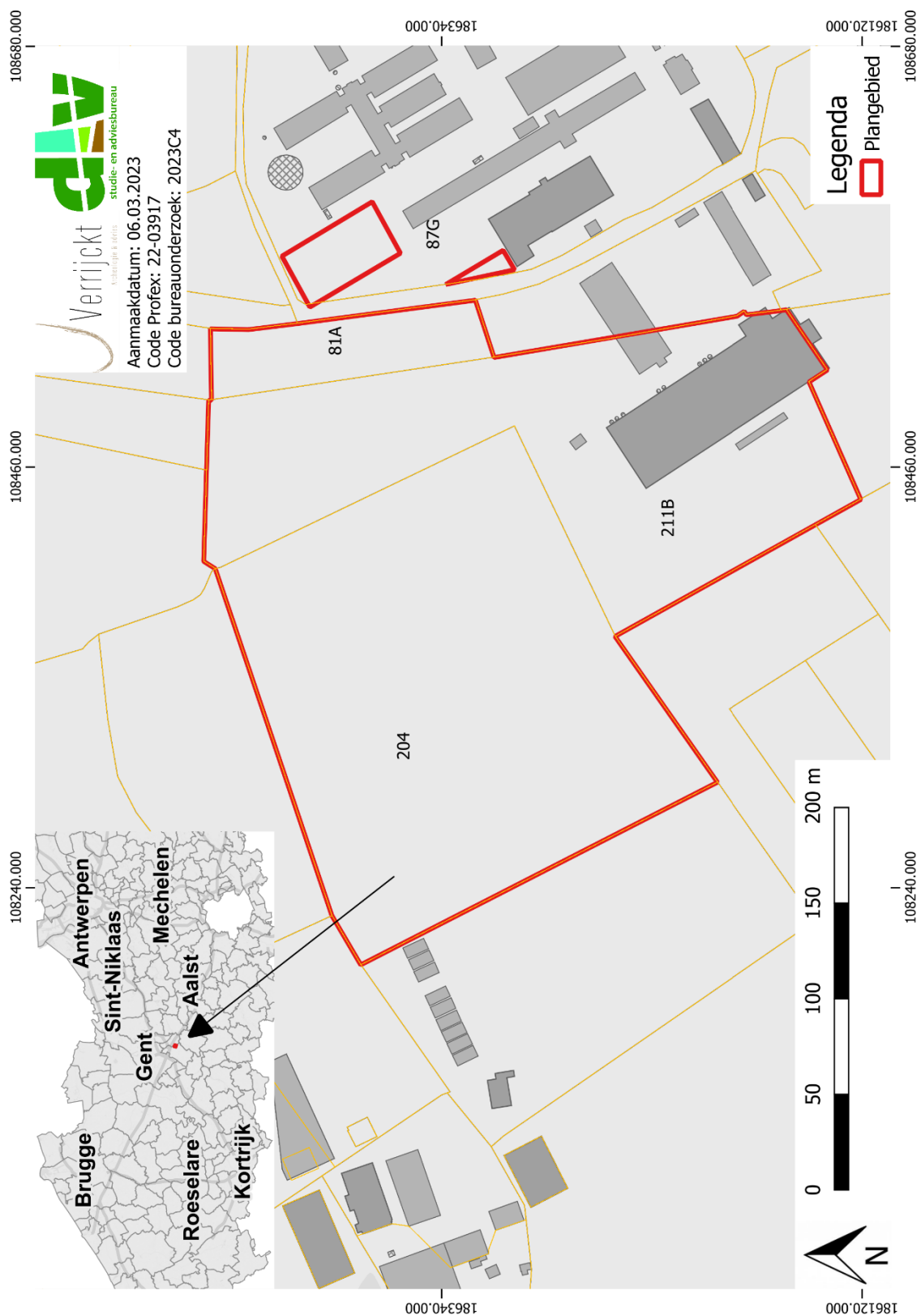
1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2023-095	
Projectcode DLV		23-03917	
Projectcode Onroerend Erfgoed		2023C4	
Locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen	
	Gemeente	Merelbeke en Melle	
	Deelgemeente	Lemberge (Merelbeke), Gontrode (Melle)	
	Straat	Scheldeweg	
Kadastrale gegevens	Gemeente	Merelbeke	Melle
	Afdeling	3 (Lemberge)	3 (Gontrode)
	Sectie	A	A
	Percelen	211B, 204	81C, 87G
Coördinaten	Noordoost	X: 108 531 Y: 186 461	
	Noordwest	X: 108 199 Y: 186 382	
	Zuidoost	X: 108 542 Y: 186 163	
	Zuidwest	X: 108 442 Y: 186 120	
Oppervlakte plangebied		Ca. 76.267 m ²	
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 6.644,63 m ²	
Erkend Archeoloog		2015/00053 - Jeroen Verrijckt; 2022/00094 – Annelore Vromans	

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2023a

Figuur 2: Plangebied op kadastrakaart (GRB)²

² AGIV 2023d

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande uitbreiding aan de Scheldeweg 68 te Melle. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra er akte is genomen van de archeologienota door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaand aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden.

Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een

inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient in akte genomen te worden door het agentschap Onroerend Erfgoed en vervolgens bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra de archeologienota bekrachtigd is, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een uitbreiding op de bestaande situatie gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied 76.267 m² en bedraagt de bodemingreep 6.644,63 m². Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3.000m² of meer én de ingreep in de bodem is minstens 1000 m². Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

1.1.4 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat er nog onzekerheid is over het verkrijgen van de vergunning, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na het verkrijgen van zekerheid over de vergunning, uitgevoerd dient te worden.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023

- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij worden zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historisch kaartmateriaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied.

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Popp-kaart
- Vandermaelenkaart

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Aanleiding

1.3.1 Huidige situatie en gekende verstoringen

Op het terrein liggen gebouwen van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek. Een groot deel is ingenomen door sleufsilos en een gebouw in het zuiden. Er is ook reeds een mestvaalt centraal op het terrein.

Alle plannen met de huidige toestand en de toekomstige toestand die werden aangeleverd door de opdrachtgever, worden in [bijlage](#) toegevoegd aan deze archeologienota.

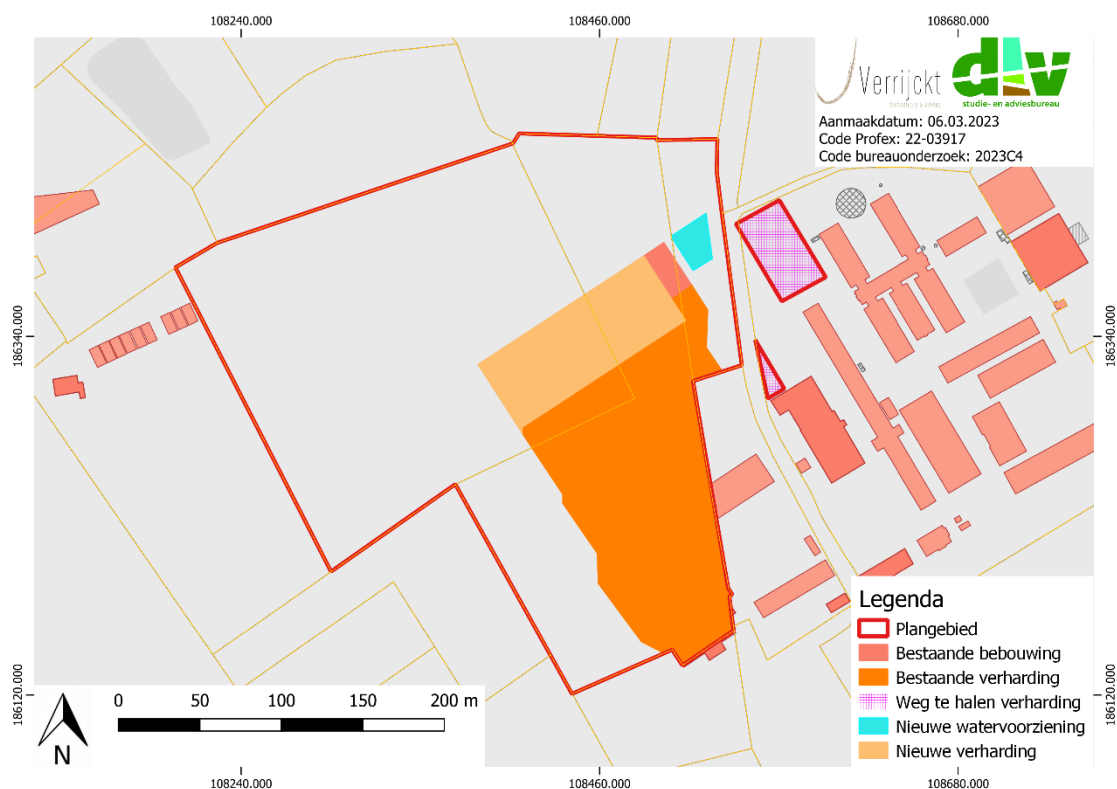
1.3.2 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein de uitbreiding op de bestaande situatie. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. De geplande werken hebben samen een oppervlakte van 6.644,63 m².

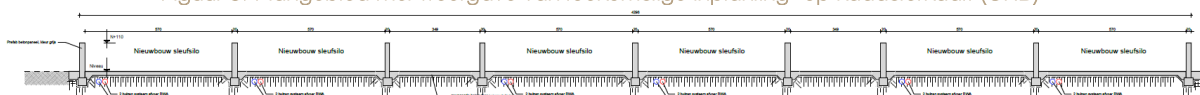
In het noordwesten worden nieuwe sleufsilos in betonverharding aangelegd (5.892,72 m²) waarvan de silosappen worden opgevangen in nieuw te plaatsen citernes; het hemelwater watert af naar de nieuw aan te leggen infiltratie/buffervoorziening. Deze heeft een oppervlakte van 466,9 m² en met een diepte van 65 cm wordt een volume van 285,01 m³ verkregen. Tussen deze sleufsilos en buffervoorziening in ligt een te regulariseren mestvaalt (420,28 m²).

Om de sleufsilos op één hoogte te krijgen wordt ter hoogte van deze silos opgehoogd met een maximum van 30 cm. Hiervoor wordt eerst de teelaarde afgegraven, tot op een diepte van ca. 30 cm.

Gedetailleerde plannen zijn toegevoegd in [bijlage](#).

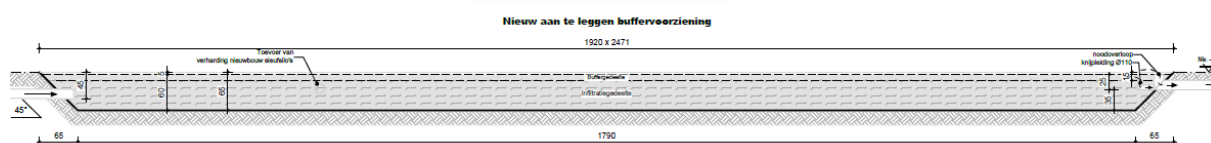

Figuur 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁴ op kadasterkaart (GRB)⁵

Figuur 4: Doorsnede nieuwbouw sleufsilos⁶

Nemelwaterverordening:	
Aangesloten dakoppervlakte: (vergende overdekte mestvaai)	420,28 m ²
Aangesloten verhardingen:	5893 m ²
Buffer/infiltratievoorziening:	
Buffervolume: (aangesloten op 10 vanaf aanzet buffervolume)	63 220 L
Infiltratievolume:	221 300L
Infiltratieoppervlakte:	252,85m ²
In rekening te brengen afwaterende oppervlakte: (berekening zie Nemelwaterbets)	6533,3m ²

Figuur 5: Snede nieuwe buffervoorziening⁷

⁴ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁵ AGIV 2023e

⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

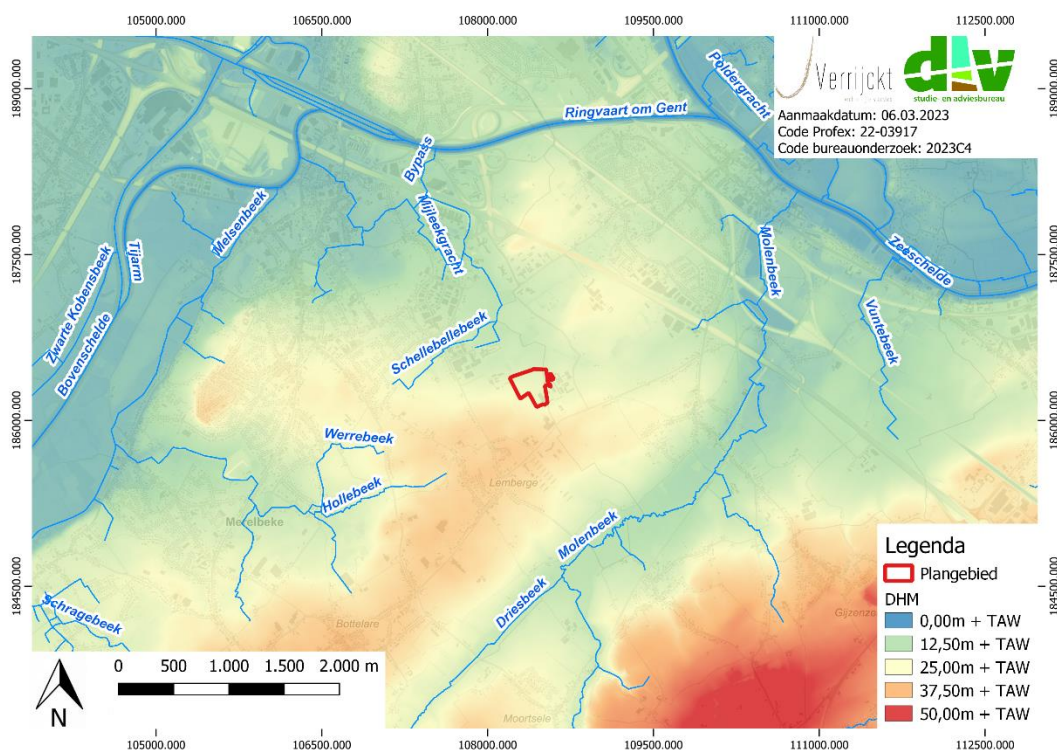
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Figuur 1 en Figuur 2. Het plangebied is gelegen aan de Scheldeweg 68, deels te Gontrode, deelgemeente van Melle en deels te Lemberge, deelgemeente van Merelbeke, in de provincie Oost-Vlaanderen.

1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de Vlaamse Zandleem- en Leemstreek, meer bepaald binnen het Land van Weteren-Lede.⁸ Dit dekzandlandschap wordt gekenmerkt door een zacht golvende topografie, dat op sommige plaatsen een hoogte van 27 meter bereikt, en met een steilrand langs de Scheldevallei, die zich ten noordoosten van het huidige onderzoeksgebied bevindt: Melle bevindt zich immers op de rechteroever van de Beneden-Schelde.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich op de noordelijke flank van de zuidelijk gelegen dekzandrug aan. De Schellebellebeek ligt zo'n 400 meter naar het noorden toe en die stroomt af naar het noorden toe naar de Ringvaart om Gent.

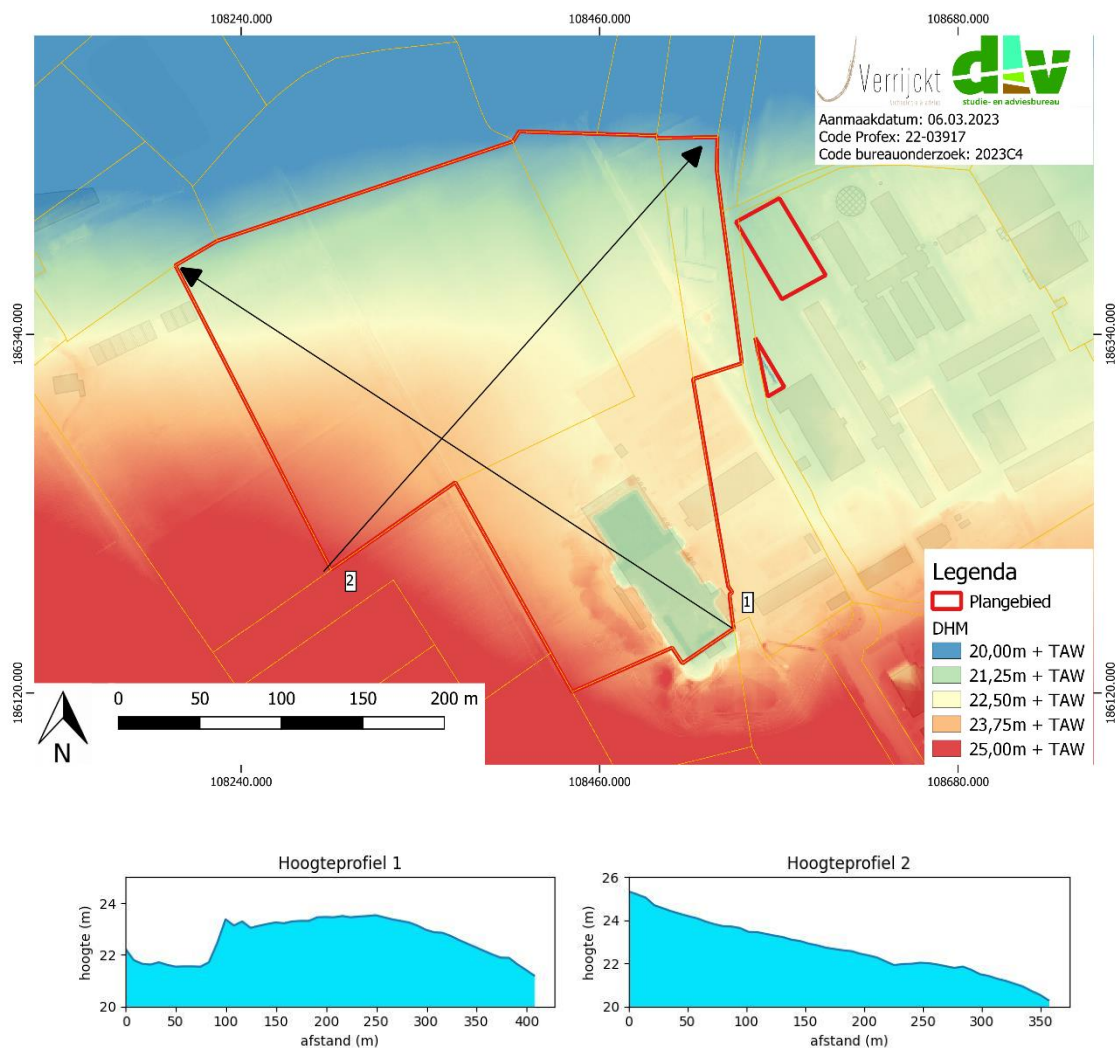
Het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 21,3 en 23,5 m + TAW. Hierbij helt het terrein lichtjes af van het zuiden naar het noorden toe. De bebouwing en verharding zijn duidelijk antropogeen verstoord, maar de rest die open gebied is, lijkt nog een natuurlijk reliëf te bevatten.

Figuur 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)⁹

⁸ DE MOOR & MOSTAERT 1993

⁹ AGIV 2023b

Figuur 7: Plangebied op het DHM II¹⁰

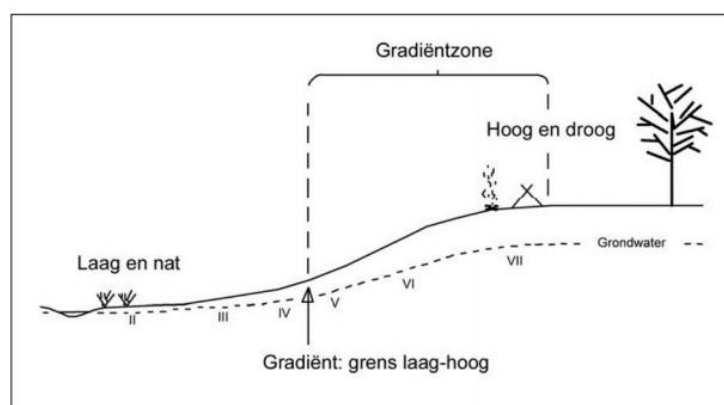
De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel. Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

- Landschappelijke gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.
- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het laat-paleolithicum en mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.

¹⁰ AGIV 2023b

- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.

Op basis van bovenstaande bespreking van het digitale hoogtemodel kan geconcludeerd worden dat het plangebied wel gelegen is op een gradiëntzone. De quartairgeologische kaarten tonen net aan de randen van het plangebied fluviatiele afzettingen aan.

Figuur 8: Illustratie gradiëntzone

1.4.3 Geologische situering

PALEOGEEN EN NEOGEEN (TERTIAIR)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Tielt (Lid van Egem) in het noordoosten en door afzettingen van de Formatie van Gentbrugge (Lid van Merelbeke) over de rest van het terrein.

- F. Tielt – L. Egem = Deze afzettingen bestaan uit grijsgroen, glauconiet- en glimmerhoudend, zeer fijn zand. In de matrix komen kleilagen en zandsteenbanken voor.
- F. Gentbrugge – L. Merelbeke = Dit wordt gekenmerkt door een compacte fijnsiltige klei of kleilig fijn silt waarin een aantal zandlensen geïntercaleerd zijn.

QUARTAIR 1/200.000

Op de Quartairgeologische kaart 1:200.000 is het plangebied grotendeels gekarteerd als Type 1, met een deel Type 3a in het zuidoosten.

- Type 1 = Dit type bestaat uit eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem) (*ELPw*). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair (*HQ*).
- Type 3a = Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (*FLPw*) gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem) (*ELPw*). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair (*HQ*). Deze kunnen mogelijk afwezig zijn. Daarbovenop komen

fluviale afzettingen (organochemisch en primair inclus), afzettingen van het Holoceen en mogelijk tardi-glaciaal (F/H).

QUARTAIR 1/50.000

Op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (kaartblad 22) is het plangebied gekarteerd als type nH (=niveo-eolisch weichseliaan op diachroon hellingssediment)

- n = niveo-eolisch aangevoerde loess afgezet op het einde van het weichseliaan. Bestaat uit lemige sedimenten die in de randgebieden licht zandlemig tot zandlemig zijn. Eventueel vormen de afzettingen een afwisseling van lemig fijn zand met lemige bandjes.
- H = diachrone eerder zandige hellingssedimenten en bevatten dikwijls zandsteen - of veldsteenfragmentjes

1.4.4 Bodemkundige situering

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als volgend van oost naar west:

- Ldc = Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

De waterhuishouding van deze groep matig gleyige zandleemgronden heeft enige beperkingen; ze zijn te nat in de winter en blijven lang fris in de lente. Een onderliggend zandig substraat oefent een zekere drainerende werking uit. Het omgekeerde doet zich voor bij het voorkomen van een klei of klei-zandsubstraat. Een mergelsubstraat, dat alleen in de Moervaartvallei voorkomt, zal gunstig de kalktoestand van de bodems beïnvloeden; verder is een veensubstraat geassocieerd met de meest natte component bij deze matig natte bodems. Te nat in de winter en te verdrogend in de nazomer. Rationeel gebruik als akkerland vraagt drainering en in die omstandigheden kunnen alle gewassen er goede opbrengsten geven. Ze zijn zeer geschikt voor weiland. Mits verzorgde kunstmatige drainage zijn de bodems ook geschikt voor extensieve groenteteelt.

- Lcc = Matig droge zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

Bij deze matig droge zandleemgronden beginnen de roestverschijnselen tussen 80 en 120 cm. De bodems kunnen enigszins te nat zijn in vochtige seizoenen; geen noemenswaardige verdrogingsverschijnselen in de zomer. Deze bodems kunnen voor de traditionele landbouw beschouwd worden als de beste gronden binnen de Zandstreek. Ze zijn geschikt voor de meereisende teelten (tarwe, suikerbieten) mits gepaste bemesting. Voor fruitteelt en tuinbouw zijn deze bodems aangewezen en vergelijkbaar met de droge zandleembodems. Wel kan een matige drainering soms gunstig zijn.

- Pcc = Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

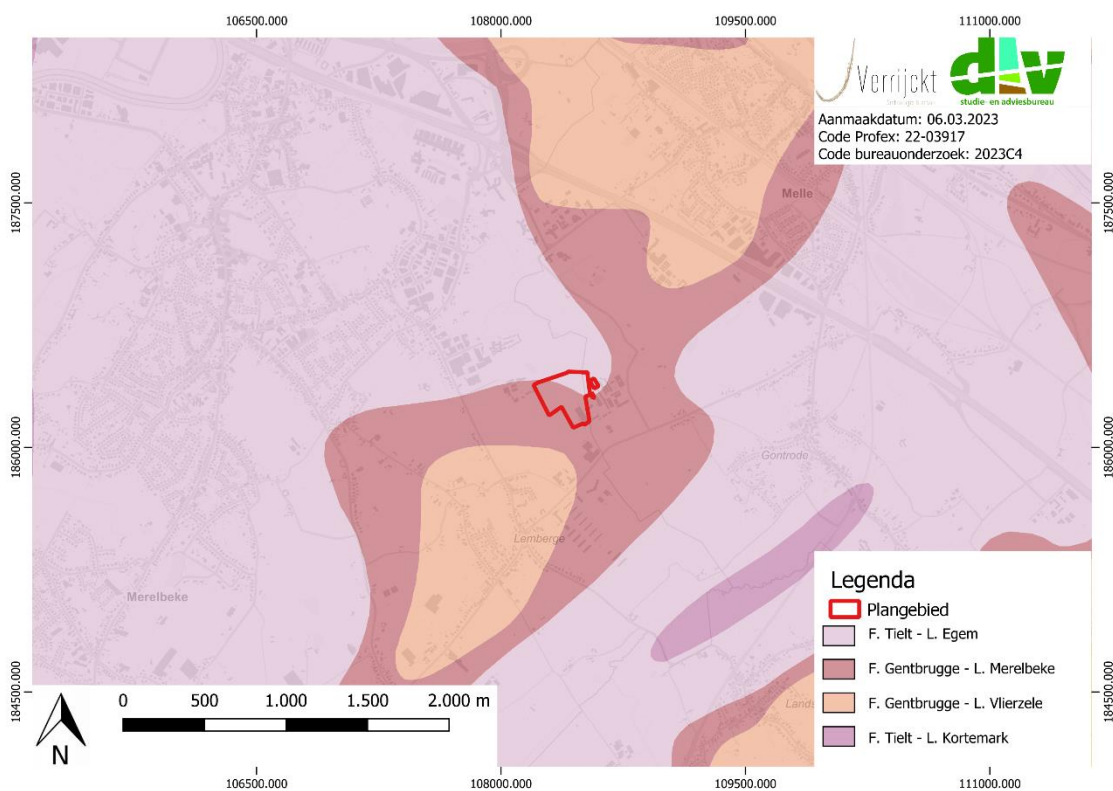
De humeuze bovengrond van deze bodems is 25-30 cm dik en grijsbruin. Bij Pcc is deze sterk gevlekte textuur B verbrokkeld, discontinu met helbruine vlekken en lichtere kleuren; veelal komen er ijzerconcreties in voor. De roestverschijnselen beginnen in de textuur B tussen 60 en 90 cm diepte. Deze bodems genieten een gunstige waterhuishouding. Ze zijn matig geschikt voor winter tarwe, voederbieten en weide, maar geschikt tot zeer geschikt voor aardappelen en zomergranen. In West-Vlaanderen worden ze op grote schaal gebruikt voor extensieve groenteteelt. Voor schorseneren en wortelen zijn het topbodems.

- Pdc = Matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

De bouwlaag van deze gronden is zeer donker grijsbruin en humusrijk. Vanaf 30 cm diepte is het materiaal bruin tot bleekbruin, meestal komen in deze horizont roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. In vele gevallen is de klei aanrijkingshorizont bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbereik voorkomt is het een klei, of klei-zandsubstraat. De bodems lijden aan waterlast gedurende de natte seizoenen vooral bij leem, klei of klei-zandsubstraat. De waterhuishouding is gunstig in de zomer. Voor rationeel gebruik als akkerland is drainering noodzakelijk. De bodem is geschikt voor de meeste akkerteelten. Ook geschikt voor weiland en extensieve groenteteelt.

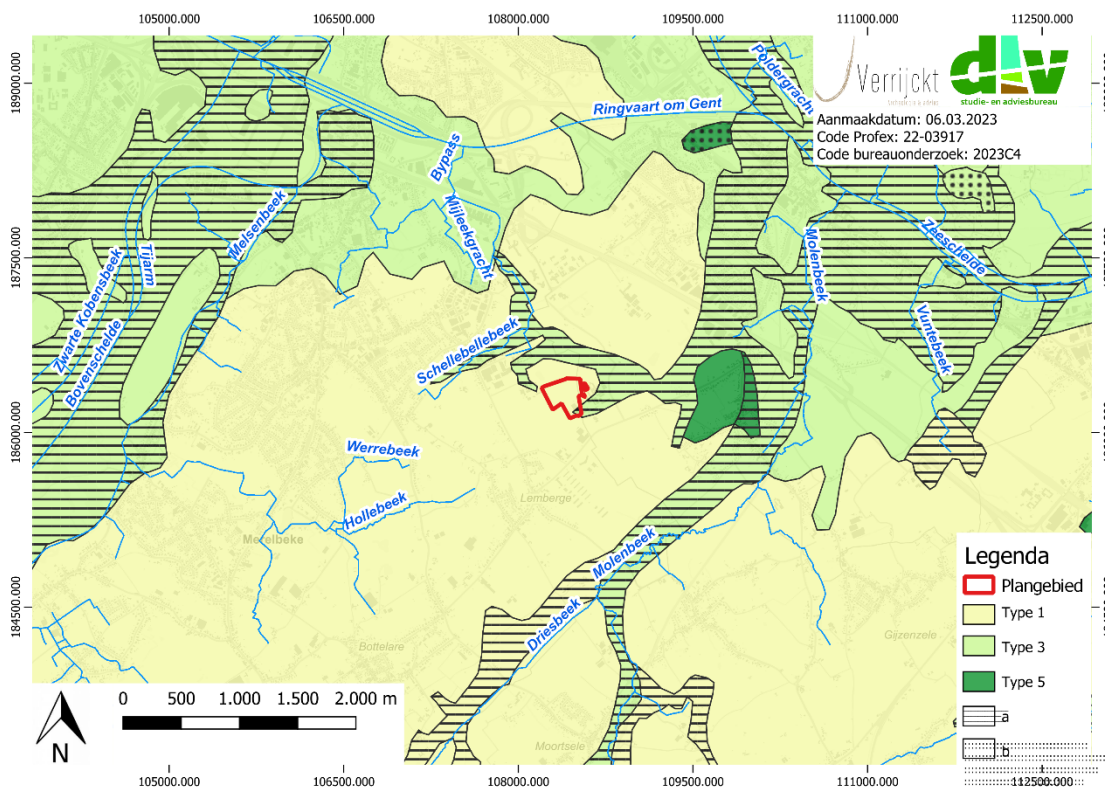
- Pbc = Droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

Deze kaarteenheden hebben een Ap, 25-50 cm dik, donker grijsbruin en matig humeus. Bij . . c zijn deze banden verbrokken. Roestverschijnselen komen voor tussen 90 en 120 cm. De bodems zijn te droog in de zomer en fris in het voorjaar. Ze zijn goed voor de meeste akkerteelten en geschikt voor extensieve groenteteelt.

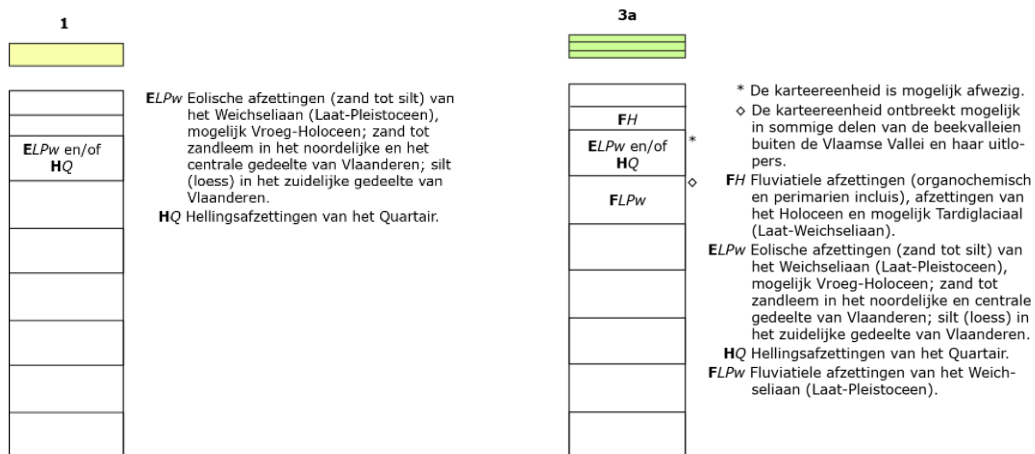

Figuur 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart¹¹

¹¹ DOV VLAANDEREN 2023b

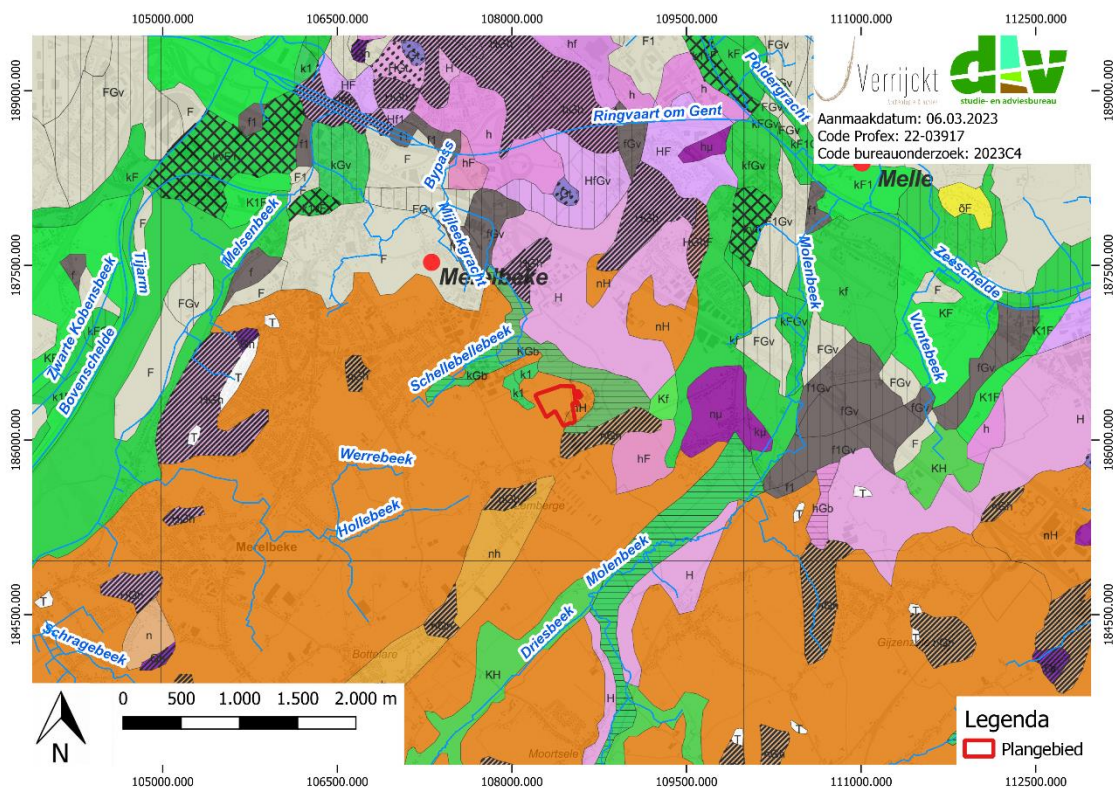
Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000¹²

Figuur 11: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200 000 betreffende het plangebied¹³

¹² DOV VLAANDEREN 2023c

¹³ DOV VLAANDEREN 2023c

Figuur 12: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000¹⁴

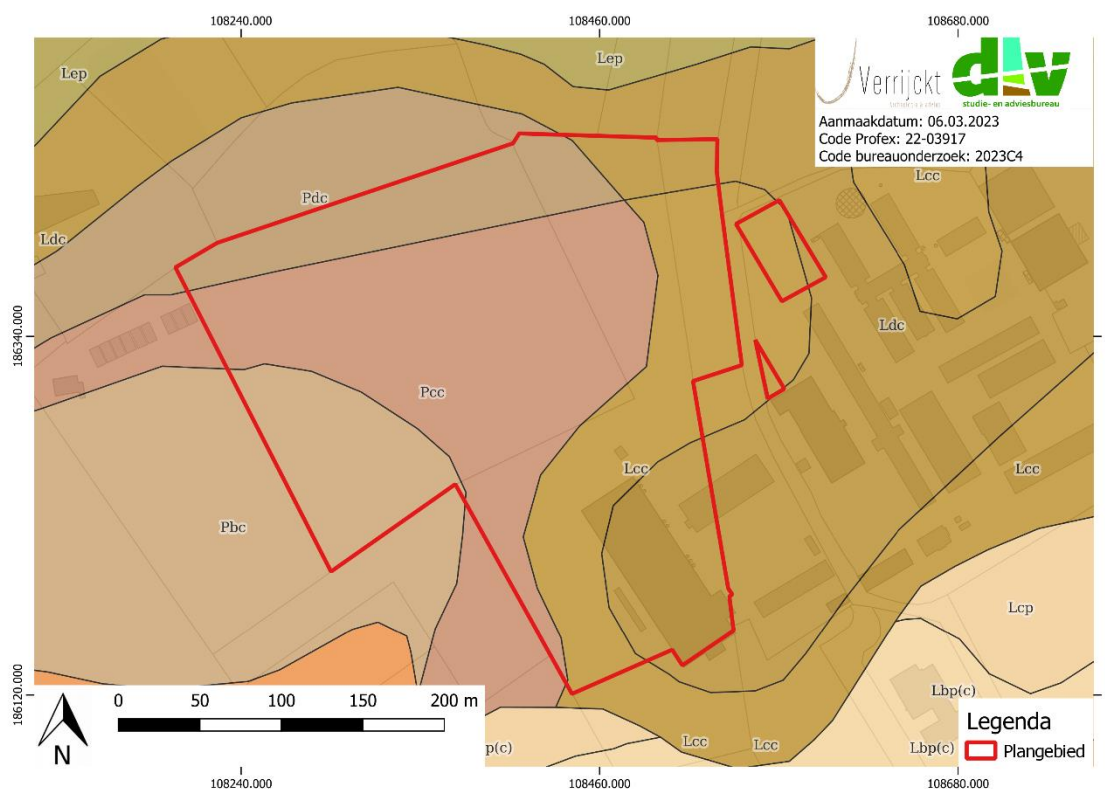
Sediment Chrono genese	Continentaal clastisch (fluviaal en fluviaal) en Colluvium	Continentaal clastisch (eolisch)	Marien clastisch	Organo- continentaal	Hellingssediment		Hellingsgrind	Beekbodmgrind
Holoceen	fijn k, k1, k2 grof K, K1, K2 alluvium	δ stuifzanden		v veen				
Eind-Weichseliaan Pleistoceen Holoceen overgang		fijn d grof D dekzand- leem dekzand						
Weichseliaan	fijn f grof F	niveo-eolisch (loess) n			fijn h grof H	Gh	Gb	
Vroeg- Weichseliaan	Gv valleibodemgrind							
Eemiaan	kleiig complex c		zandig complex E					
Holsteiniaan	complex μ							
Vroeg-Quartair	terrasgrind Gt							
Tertiair	Tertiair op geringe diepte (<0,5m) of in ontsluiting T							

Figuur 13: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50 000 betreffende het plangebied¹⁵

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2023c

¹⁵ DOV VLAANDEREN 2023c

Figuur 14: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁶

1.4.5 Historische bronnen

Het plangebied ligt deels in de huidige gemeente Melle, deelgemeente Gontrode, en deels in de gemeente Merelbeke, deelgemeente Lemberge. Hierdoor is het interessant om naar de geschiedenis van beide te kijken.

1.4.5.1 Gontrode¹⁷

De oudste bronvermelding van Gontrode luidt "Rothen", dateert van 980 en is afgeleid van het Germaanse woord "rotha": zijnde gerooid bos. Pas later (1189) wordt de gemeentenaam door toevoeging "Guntroden".

Recent archeologisch onderzoek leverde sporen op van bewoning in de steentijd en het neolithicum. Minstens een deel van Gontrode, namelijk de bossen in het zuiden grenzend aan Gijzenzele, hoorde bij de "villa Gijzenzele" die tot de oudste bezittingen van de Gentse Sint-Baafsabdij worden gerekend. Ten vroegste in de 9de eeuw en ten laatste in begin 11de eeuw richtte de Sint-Baafsabdij er het "Hof van Roden" op als ontginningscentrum. Deze oudste hoeve van Gontrode vormde een secundair uitbatingencentrum ondergeschikt aan de curtis van Sint-Baafs te Gijzenzele. De Gentse Sint-Baafsabdij bezat tevens het patronaatschap over de kerk en inde er de meeste tienden. Bestuurlijk en fiscaal behoorde Gontrode tot de heerlijkheid van het Land van Rode in de kasselrij van het Land van Aalst. Gontrode ressorteerde onder één van de vier leenhoven van Rode, namelijk dat van Melle, maar beschikte wel over een eigen baljuw, meier en schepenen die tevens bevoegd waren over Landskouter. Een belangrijke heerlijkheid van Gontrode was het goed "Ten Abeele". Een andere oude nederzetting was het leen "Goed te Cotele" het vroegst vermeld in 1376.

¹⁶ DOV VLAANDEREN 2023a

¹⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Gontrode* [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14210> (geraadpleegd op 26 februari 2023).

Dit landgoed ligt net in het oosten van het plangebied. In de buurt van het vroeger "Hof te Cotele" en ook van de dries aan het dorpscentrum werden scherven gevonden die wijzen op bewoning minstens sinds de 12de eeuw.

Stichting van de parochiekerk toegewijd aan Sint-Bavo zou zeker opklimmen tot begin 11de eeuw. Eerst behoorde de parochie tot het bisdom Kamerijk, later bij Mechelen en sinds 1801 bij het bisdom Gent. Van de 16de tot de 19de eeuw was de bedienaar van de kerk tijdelijk afkomstig van één van de omliggende parochies.

Te Gontrode zijn een paar wetenschappelijke instellingen gevestigd, waaronder het binnen het plangebied gelegen Rijksstation voor Veevoeding gebouwd in 1956 op de plaats van het vroeger "Hof te Cotele", een omgrachte pachthoeve met kasteel nabij de grens met Lemberge.

1.4.5.2 Lemberge

De oudste vermelding luidt "Lintberga" en klimt op tot 973. De heerlijkheid Lemberge hing af van het leenhof van Aalst. Vanaf het begin van de 17de eeuw was de heerlijkheid Lemberge met Merelbeke en andere heerlijkheden verenigd onder het geslacht Triest, nadien aan Damarin en Van den Bogaerde. De heer van Lemberge benoemde de baljuw en schepenenbank en bezat de drie graden van justitie. Andere delen van de gemeente Lemberge toebehorend onder meer aan de Gentse Sint-Pieters- en de Sint-Baafsabdij, die beide Lembergse gronden in cultuur brachten, en aan andere heerlijkheden, voornamelijk ressorterend onder het Land van Rode. Lemberge telde een aantal oude hoeven met naam waarvan het "Goed te Idegem", voormalige pachthoeve van de Sint-Pietersabdij, waarschijnlijk de voornaamste was. Het patronaat van de kerk werd in 1126 door de bisschop van Kamerijk geschonken aan de abdij van Ename. Tot 1834 werd de kerk bediend door de pastoor van Bottelare.

1.4.6 Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Met deze bronnen kan nagegaan worden of er in historische tijden bebouwing is geweest op het terrein, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijker bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde topografische en kadasterkaarten. Mogelijk eerder aanwezige structuren kunnen intussen verdwenen zijn.

VILLARET (1745-1748)

De Villaretkaart wordt eveneens de kaart van de Franse ingenieurs en geografen genoemd (1745-1748). Het bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.

Op de Villaretkaart is te zien dat de walgracht van het landgoed Ten Cootele net binnen het plangebied gelegen is. Het overgrote deel wordt echter ingenomen door weide en akkerlanden. Een weg loopt net binnen de oostelijke grens van noord naar zuid langsheen de walgracht. Deze weg bestaat op heden nog, zij het iets meer rechtgetrokken.

FERRARIS (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

Op de Ferrariskaart is te zien dat de walgracht al heel wat aan plaats heeft moeten inboeten. Het is niet duidelijk waarom de grachten kleiner geworden zijn. De functie van het overgrote deel van het terrein blijft echter hetzelfde.

ATLAS DER BUURTWEGEN (1843-1845)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.

Op de Atlas der Buurtwegen zien we nog hetzelfde beeld als op de Ferrariskaart. Hier wordt het landgoed aangeduid met het opschrift 'Keutelhof ferme'.

VANDERMAELEN (1846-1854)

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.

Op de Vandermaelenkaart zien we dat het opschrift nu de naam 'Keutelhof' draagt. Er is nog niets veranderd aan de opstelling en aan de walgracht sinds de Ferraris. Het terrein zelf blijft onbebouwd.

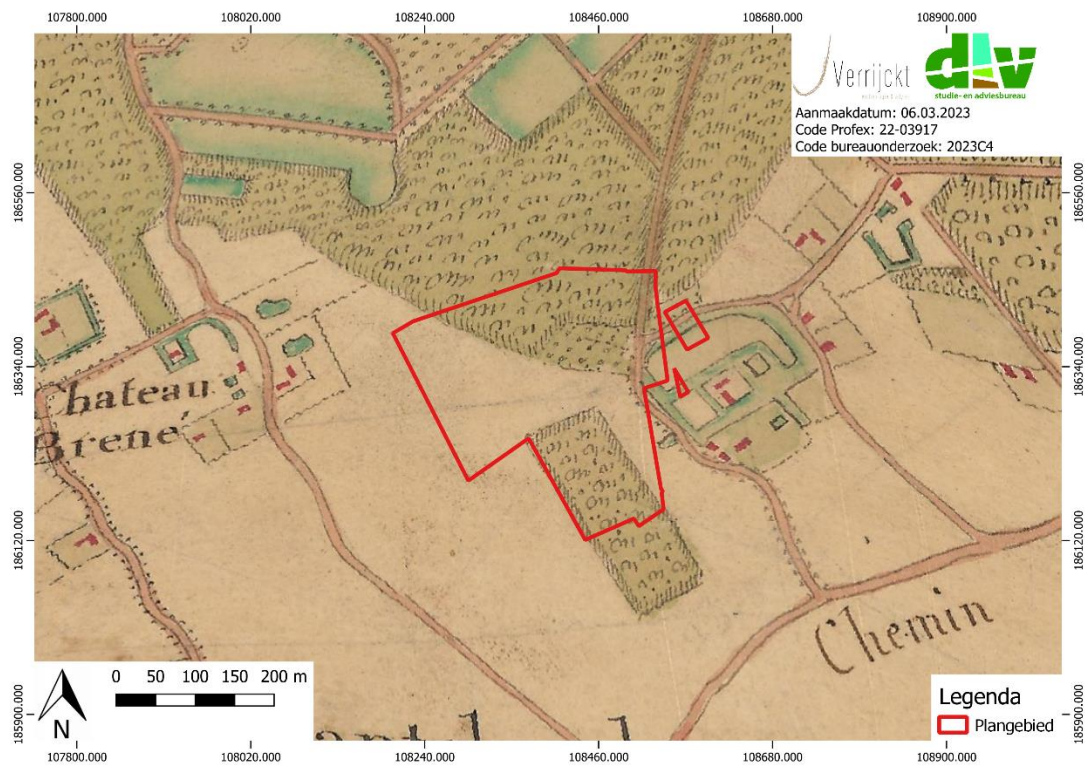
POPP (1842-1879)

Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879).

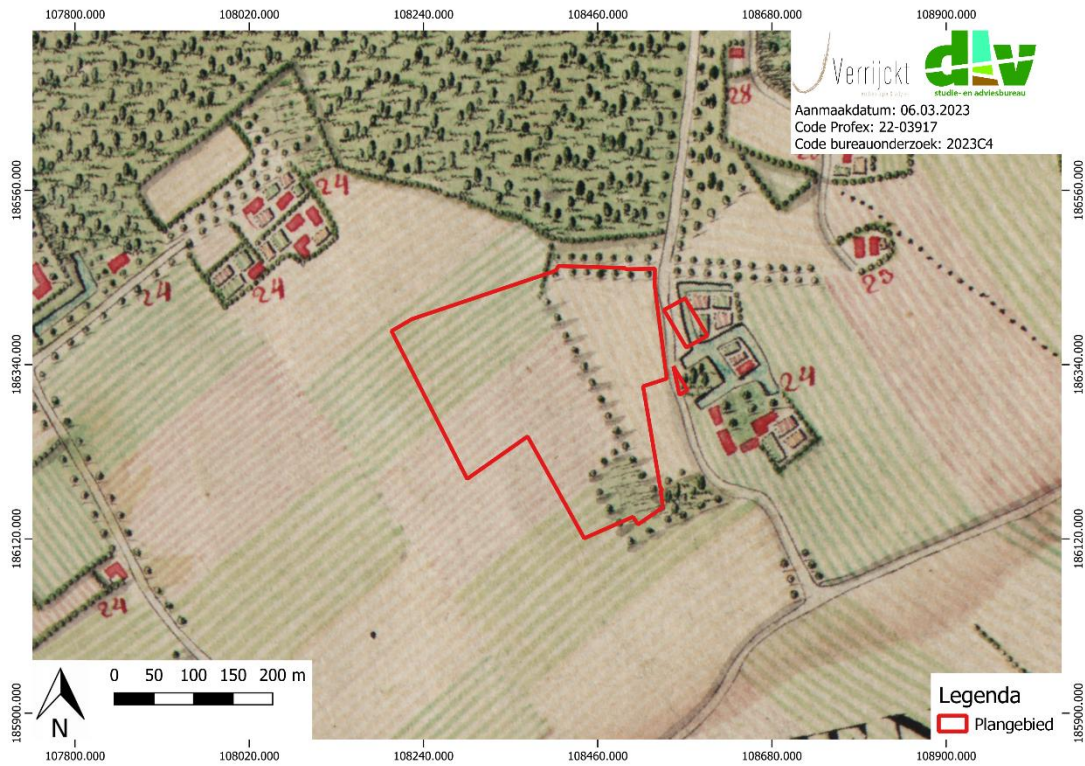
Op de Popp-kaarten lezen we opnieuw 'Keutelhof ferme'. Hier is nog steeds geen bebouwing aanwezig.

ORTHOFOTO 1971, 1990, 2010 EN 2020

Op de orthofoto van 1971 zien we voor het eerst een gebouw op het terrein staan. Deze situatie zal steeds uitgebreid worden tot op de huidige situatie. Ter hoogte van de geplande werken zijn, behalve de te regulariseren verharding en mestvaalt, geen noemenswaardige verstoringen aan te treffen; het blijft gedurende de laatste decennia onbebouwd en in gebruik als weideland of akkerland.

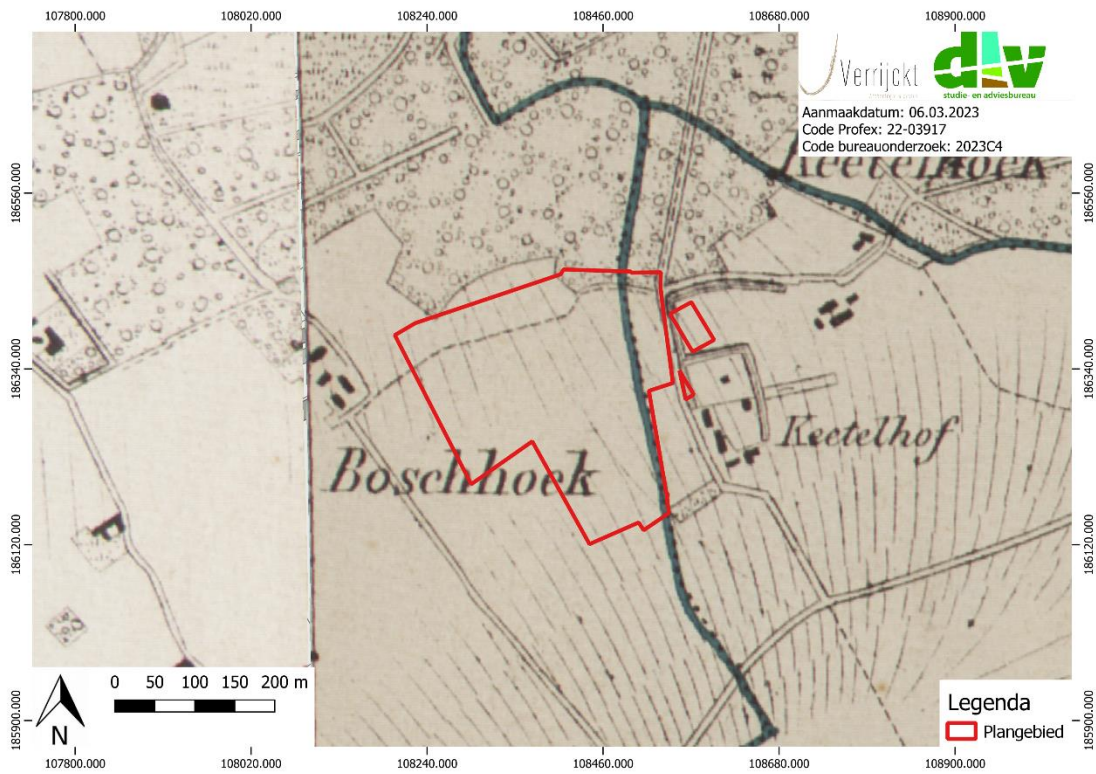
Figuur 15: Plangebied op de Villareikaart¹⁸

Figuur 16: Plangebied op de Ferrariskaart¹⁹

¹⁸ GEOPUNT 2023a

¹⁹ GEOPUNT 2023c

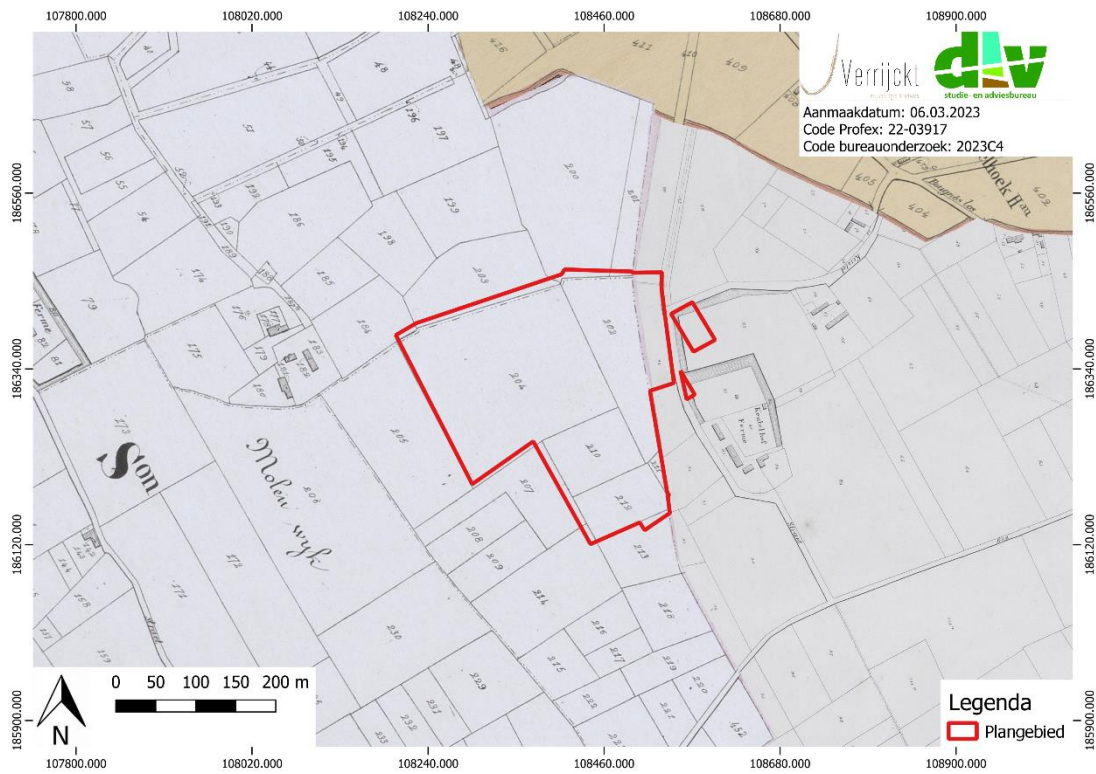
Figuur 17: Plangebied op de Vandermaelenkaart²⁰

Figuur 18: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²¹

²⁰ GEOPUNT 2023d

²¹ GEOPUNT 2023b

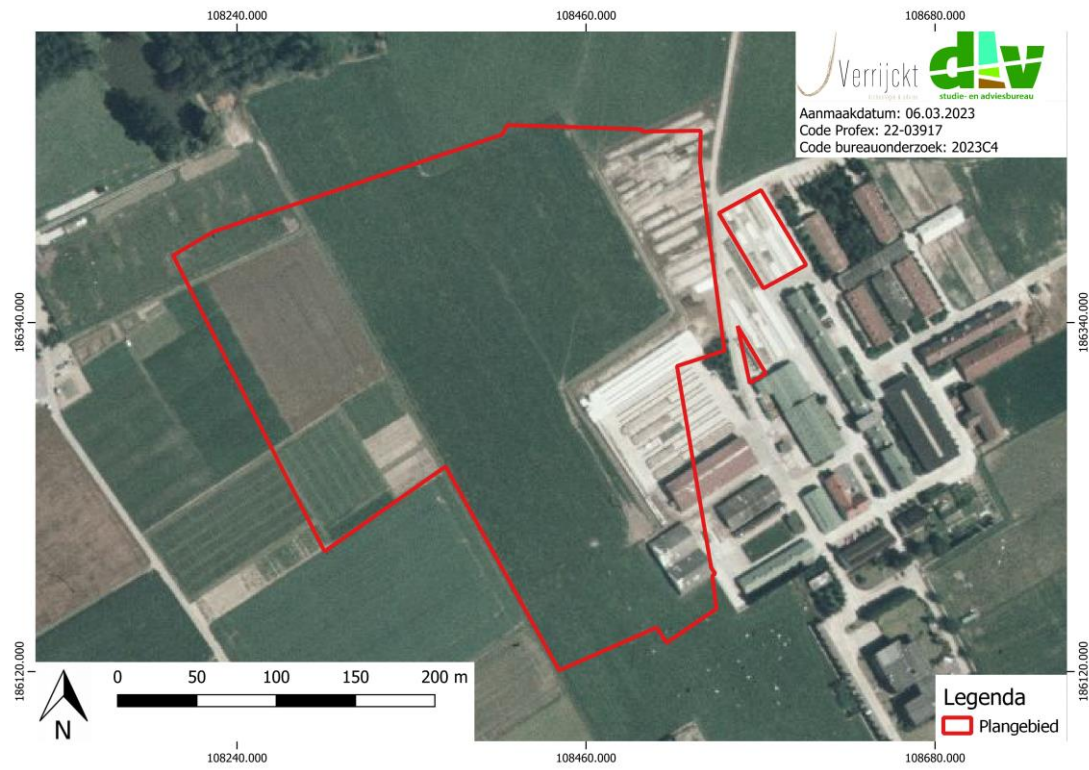
Figuur 19: Plangebied op de Popkaart²²

Figuur 20: Plangebied op luchtfoto 1971²³

²² GEOPUNT 2023e

²³ GEOPUNT

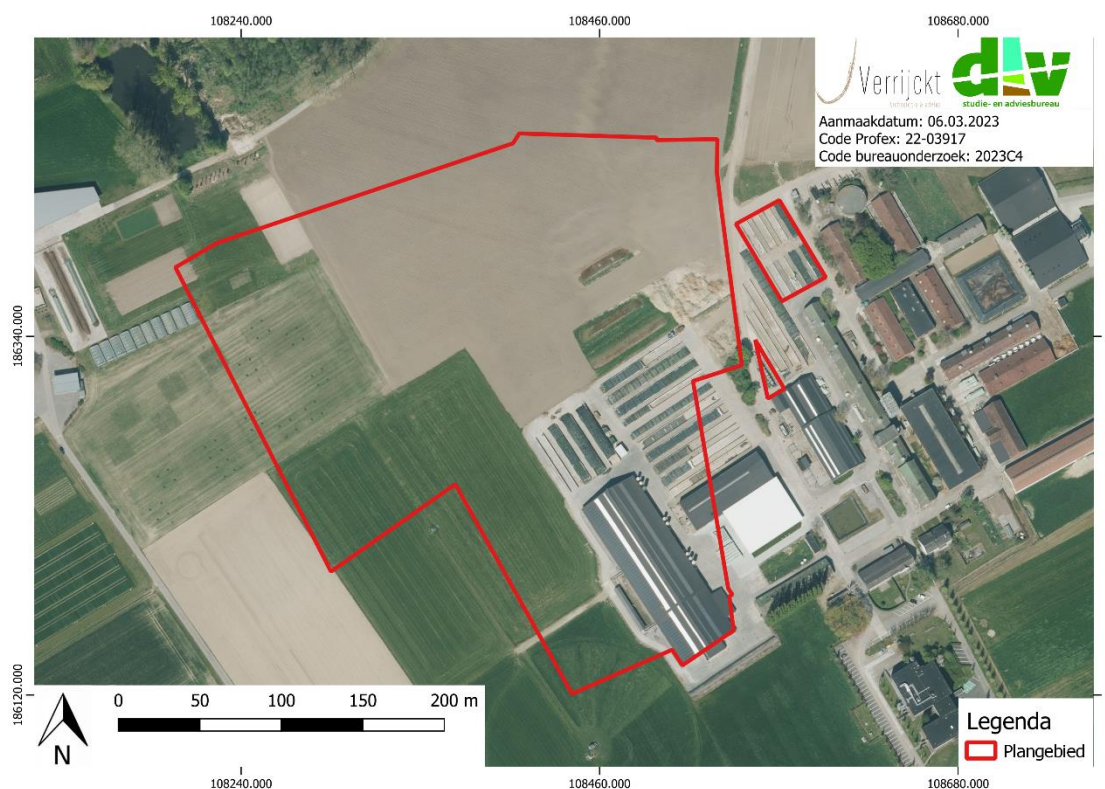

Figuur 21: Plangebied op luchtfoto 1990²⁴

Figuur 22: Plangebied op luchtfoto 2010²⁵

²⁴ GEOPUNT
²⁵ GEOPUNT

Figuur 23: Plangebied op luchtfoto 2020²⁶

1.4.7 Archeologisch bronnen

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Binnen de contouren van het plangebied is de volgende archeologische waarden gekend: 31362, ook gekend als Goed te Cootele (GR17+25).²⁷ Het gaat hierbij om een site met walgracht uit de late middeleeuwen. Deze werd deels opgegraven. De grachten die werden aangetroffen konden aan de hand van het aardewerk gedateerd worden in de volle middeleeuwen. Hierdoor kan zelfs een vroegere datum van de site met walgracht vermoed worden in de volle middeleeuwen. Daarnaast zijn drie gallo-Romeinse brandrestengraven opgegraven.

Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een oplisting van de gekende archeologische waarden zoals opgelijst in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI).

²⁶ GEOPUNT

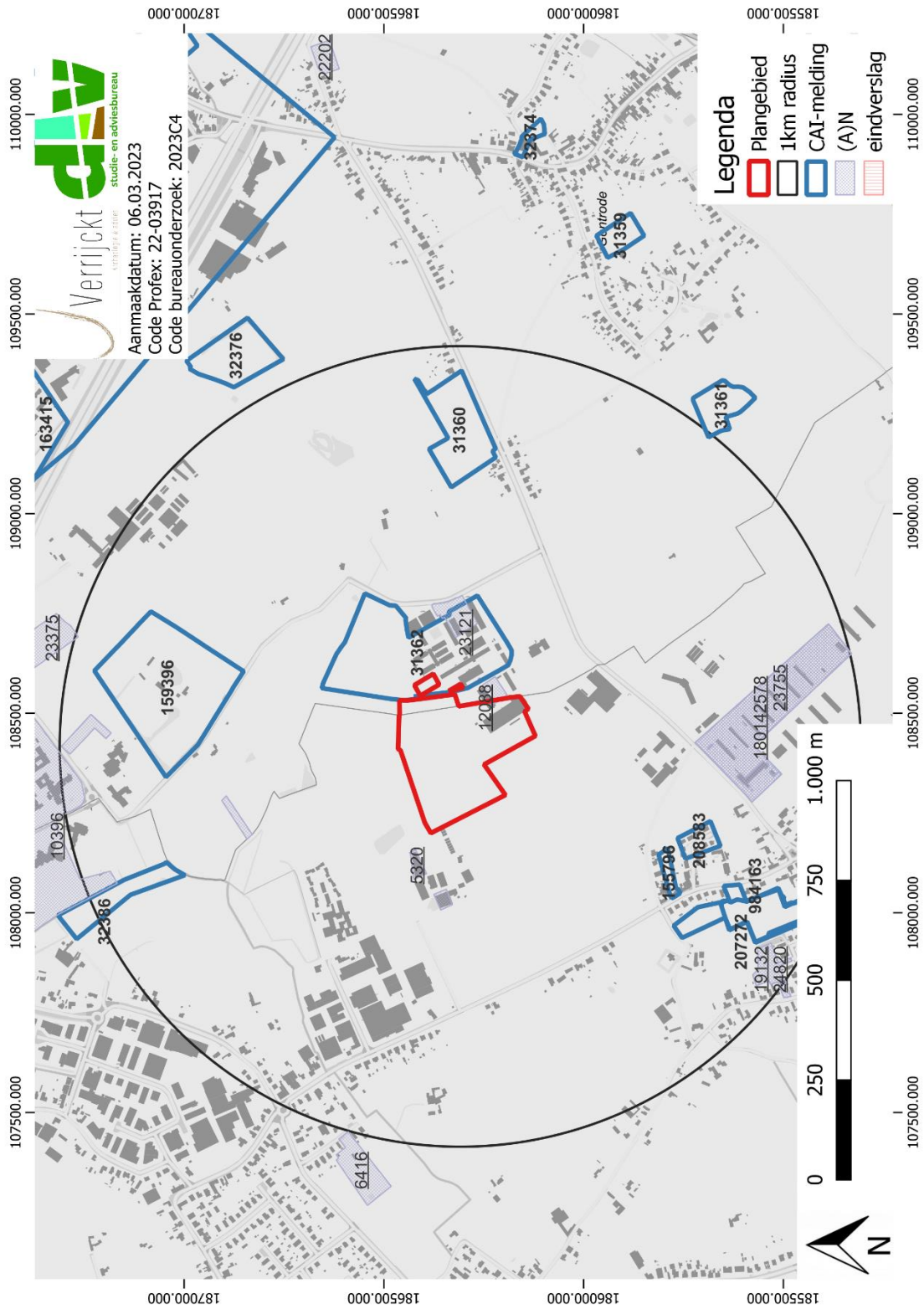
²⁷ Van Bellingen S. e.a. 1997, Middeleeuwse sporen onder een zoekgoeienloopstal te Gontrode - Melle (O.-vl.), in: *Archaeologia Mediaevalis*, jg. 20, pp. 48-49.

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.²⁸

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
31360	Scheldeweg (GR15)	Lithisch materiaal Aardewerk	Steen Tijd Middeleeuwen	Veldkartering (1986-1987)
32386	Melle Bos	Lithisch materiaal	Steen Tijd/bronstijd	Erfgoedonderzoek (1962)
155796	Burgemeester Maenhautstraat 34	Aardewerk Brandrestengraven Kuilen, metaalslakken	Metaaltijden Romeinse tijd Merovingische periode	Opgraving (2011)
159396	Kasteel Pycke de ten Aerde	Kasteel	1389 terminus ante quem	Cartografie + erfgoedonderzoek
207272	Lemberge	Grafheuvel urnengraven Kuilen, paalsporen Brandrestengraven Kuilen, paalsporen	Vroege bronstijd Late bronstijd Late ijzertijd Romeinse tijd Romeinse tijd	Proefsleuven (2014)
208583	Burgemeester Maenhautstraat	Brandrestengraven 2 kuilen	Midden-Romeinse tijd Merovingische periode	Toevalsvondst
984163	Burgemeester Maenhautstraat	Colluvium Kringgreppels Grafheuvelds Urnengraven Woonzone brandrestengraven Woonzone Erf Waterkuilen Kuilen	/ Midden neolithicum Finaal neolithicum/bronstijd Late bronstijd Vroege ijzertijd Romeinse periode Merovingische periode Late en postmiddeleeuwen 13 ^{de} eeuw ?	Opgraving (2016)

²⁸ CAI 2022

Binnen een straal van 1000m werden een aantal CAI-meldingen aangeduid. De archeologische waarden zijn veelal te linken aan bewoning en zijn te dateren vanaf het finalneolithicum tot recentere periodes. Dit toont dat de regio zeker interessant was voor menselijke activiteiten en bewoning. Dit geldt des te meer voor het plangebied specifiek, waar er resten van een Romeins grafveld werden aangetroffen en een vroeg-middeleeuwse hoeve met walgracht die nog te zien is op de Poppkaarten.

Figuur 24: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart²⁹

²⁹ CAI 2023

ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

In de directe nabijheid van het plangebied werden enkele (archeologie)nota's opgemaakt. Hiervan zijn er een heel aantal die beperkt gebleven zijn tot het bureauonderzoek om een aantal redenen:

- ID 2578: doordat er enkel zou gesloopt worden, bleef de impact beperkt tot de reeds gekende versterking van de bestaande bebouwing
- ID 5320: door de beperkte oppervlakte zou kenniswinst zeer gering zijn
- ID 12088: Eén archeologienota werd opgemaakt voor een gedeelte van het plangebied, namelijk ID 12088. Ter hoogte van deze werken kon een ophogingslaag vastgesteld worden waarbij de nieuwe werken deze niet zouden doorbreken. Daarom werd er geen verder onderzoek noodzakelijk geacht.
- ID 16236: doordat er enkel zou gesloopt worden, bleef de impact beperkt tot de reeds gekende versterking van de bestaande bebouwing
- ID 23375: Deze archeologienota werd geschreven voor een aantal ver van elkaar gelegen percelen, waarvan slechts één klein perceel binnen de 1km radius van het plangebied viel. Door de beperkte oppervlakte zou kenniswinst zeer gering zijn

Daarnaast zijn er in een aantal archeologienota's wel vervolgonderzoek voorgeschreven, maar zijn de rapporten hiervoor nog niet gepubliceerd.

- ID 23121: Ten oosten van het plangebied werd voor hetzelfde adres ook een archeologienota opgemaakt. Deze viel binnen de oude site met walgracht én waar er Romeinse graven werden aangetroffen. Er werden controleboringen uitgevoerd. Resultaten hieruit laten zien dat er sedimenten aanwezig die omschreven kunnen worden als vulling of aanslibbing. Deze kunnen te maken hebben met leemwinningskuilen, of aan een andere walgrachtstructuur die niet op de historische kaarten te zien is. Hierdoor zijn er proefsleuven voorgesteld. Rapporten hiervan zijn nog niet gepubliceerd.
- ID 23755: Enkel voor archeologienota 19132 (enkel bureauonderzoek) en bijhorende nota 24820 werd er reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd. "Tijdens het terreinwerk werden 10 manuele landschappelijke boringen uitgevoerd. Het bureauonderzoek gaf aan dat ter hoogte van het projectgebied voornamelijk een droge zandleem bodem met een textuur B-horizont (sLba) kan worden verwacht, evenals een stukje matig droge zandleembodem met een textuur B-horizont (Lca0) en een droge zandlemige bodem met een textuur B-horizont wordt verwacht (Lba0). Het landschappelijke bodemonderzoek heeft aangetoond dat de verwachtingen van de bodemopbouw uit de bureaustudie (grotendeels) overeenstemt met de uitgevoerde boringen. Het lokaal voorkomen van een bewaarde en mogelijks intacte E-horizont wijst in de richting van het potentieel aantreffen van prehistorisch materiaal, waarbij - in eerste instantie - een bijkomend archeologisch booronderzoek aangewezen is. [...] Na het afronden van het verkennend archeologisch booronderzoek kan de archeologische verwachting op steentijd artefactensites naar zeer laag bijgesteld worden. [...] In totaal werden 7 proefsleuven en 5 kijkvensters aangelegd. [...] Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd hoofdzakelijk een A-B-C bodemopbouw vastgesteld waarbij de B-horizont een matige ontwikkeling had. In de noordoostelijke hoek, oostelijke zijde van sleuf 4 bevond zich een E-horizont boven de B1-horizont. Aan de westelijke zijde van sleuf 6 merkten we een groengele zandige moederbodem op dat geïnterpreteerd kan worden als het dagzomen van de tertiaire ondergrond, aan de westelijke zijde van sleuf 5 werd ook deel waargenomen. Mogelijk is het quartaire zandlemige pakket weggeërodeerd. In totaal werden 6 relevante antropogene

sporen gevonden tijdens ons proefsleuvenonderzoek. De sporen tekenden zich af tegen de beige/gele moederbodem. Het gaat om een 1 mogelijke waterput, 4 kuilen en een greppel.” Deze laatste sporen konden in verband gebracht worden een bewoningssite net ten oosten ervan. Hiervoor werd een vlakdekkende opgraving voorgesteld. Het rapport hiervan is nog niet gepubliceerd.

Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

ID-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	BRON	AANLEIDING VOOR CAI-MELDING?
2578	Merelbeke Burgemeester van Gansberghelaan	archeologienota uit maart 2017 bureauonderzoek Advies: geen	FREDRICK Kim, 2017. Vooronderzoek Merelbeke Merelbeke Burgemeester Van Gansberghelaan	/
5320	Merelbeke Burgemeester van Gansberghelaan 111	archeologienota uit november 2017 bureauonderzoek Advies: geen	ACKE Bert, BRACKE Maarten, VAN QUATHEN Kris, 2017. Vooronderzoek Merelbeke Merelbeke Burgemeester Van Gansberghelaan 111	/
12088	Melle Dier 68	archeologienota uit september 2019 bureauonderzoek Advies: geen	DE SMAELE Bart, PIETERS Hadewijch, 2019. Vooronderzoek Melle Dier 68	/
16236	Merelbeke Burgemeester van Gansberghelaan	archeologienota uit oktober 2020 bureauonderzoek Advies: geen	SWAELENS Christine, 2020. Vooronderzoek Merelbeke Merelbeke Burg. Van Gansberghelaan, sloop stallen (aanpassing)	/
19132	Merelbeke Steenstraat	archeologienota uit juli 2021 bureauonderzoek Advies: uitgesteld vooronderzoek (landschappelijke boringen + proefsleuven)	DE RAYMAEKER Annelies, MYNGHEER Amber, 2021. Vooronderzoek Merelbeke Steenstraat	/
23121	Melle Dier 68	archeologienota uit juli 2022 bureauonderzoek	DE SMAELE Bart, PIETERS Hadewijch, 2022. Vooronderzoek Melle Dier 68	/

		Advies: uitgesteld vooronderzoek (proefsleuven)		
23375	Melle Karus	archeologienota uit augustus 2022 bureauonderzoek Advies: uitgesteld vooronderzoek (landschappelijke boringen + proefsleuven)	MALFLIET Lisa, 2022. Vooronderzoek Melle Melle Karus	/
23755	Merelbeke Burgemeester van Gansberghelaan	archeologienota uit oktober 2022 bureauonderzoek Advies: uitgesteld vooronderzoek (landschappelijke boringen + proefsleuven)	DOCKX Caroline, PIETERS Thomas, SWAELENS Christine, 2022. Vooronderzoek Merelbeke Merelbeke Burgemeester Van Gansberghelaan Aanpassing	/
24820	Merelbeke Steenstraat	Nota uit januari 2023 landschappelijke boringen + archeologische boringen (verkenkend) + proefsleuven Advies: opgraving Volgt uit archeologienota 19132	BOT Bart, DEPAEPE Ine, GENBRUGGE Sebastiaan, 2023. Vooronderzoek Merelbeke Steenstraat	/

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Binnen de contouren van het plangebied is de volgende archeologische waarden gekend: 31362, ook gekend als Goed te Cootele (GR17+25). Het gaat hierbij om een site met walgracht uit de late middeleeuwen. Deze werd deels opgegraven. De grachten die werden aangetroffen konden aan de hand van het aardewerk gedateerd worden in de volle middeleeuwen. Hierdoor kan zelfs een vroegere datum van de site met walgracht vermoed worden. Daarnaast zijn drie gallo-Romeinse brandrestengraven opgegraven. Binnen een straal van 1000m werden een aantal CAI-meldingen aangeduid. De archeologische waarden zijn veelal te linken aan bewoning en zijn te dateren vanaf het finaalneolithicum tot recentere periodes. Dit toont dat de regio zeker interessant was voor menselijke activiteiten en bewoning.

Op het 19de -eeuwse kaartmateriaal is er in het noordoosten net nog een stukje van de walgracht aanwezig van de voorgenoemde Goed te Cootele. Deze verdwijnt in de loop van de 19de/20ste eeuw. De rest van het terrein blijft open gebied in gebruik als weide of akkerland.

- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem verstoord is?*

Ter hoogte van de geplande werken kon er op basis van het bureauonderzoek geen verstoring aangeduid worden.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

De opdrachtgever plant op het terrein de uitbreiding op de bestaande situatie. In het noordwesten worden nieuwe sleufsilo's in betonverharding aangelegd (5.892,72 m²) waarvan de silosappen worden opgevangen in nieuw te plaatsen citernes; het hemelwater wordt af naar de nieuw aan te leggen infiltratie/buffervoorziening. Deze heeft een oppervlakte van 466,9 m² en met een diepte van 65 cm wordt een volume van 285,01 m³ verkregen. Tussen deze sleufsilo's en buffervoorziening in ligt een te regulariseren mestvaalt (420,28 m²). Om de sleufsilo's op één hoogte te krijgen wordt ter hoogte van deze silo's opgehoogd met een maximum van 30 cm. Hiervoor wordt eerst de teelaarde afgegraven, tot op een diepte van ca. 30 cm. Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat eventuele archeologische waarden onherroepelijk vernietigd worden.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Ten oosten van het plangebied werd voor hetzelfde adres ook een archeologienota opgemaakt. Deze viel binnen de oude site met walgracht én waar er Romeinse graven werden aangetroffen. Er werden controleboringen uitgevoerd. Resultaten hieruit laten zien dat er sedimenten aanwezig die omschreven kunnen worden als vulling of aanslibbing. Deze kunnen te maken hebben met leemwinningskuilen, of aan een andere walgrachtstructuur die niet op de historische kaarten te zien is. Hierdoor zijn er proefsleuven voorgesteld. Rapporten hiervan zijn nog niet gepubliceerd.

- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*

Er zijn geen afdoende aanwijzingen dat er binnen de contouren van het plangebied met zekerheid een archeologische site aanwezig is. Om uitsluitel te geven is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek?*

Binnen de contouren van het plangebied zijn mogelijk begraven B-horizonten aanwezig. Om na te gaan of er effectief sprake is van goed bewaarde B-horizonten, alsook om na te gaan op welke diepte een eventueel archeologisch niveau zich situeert, zijn landschappelijke boringen noodzakelijk.

1.5.2 Archeologische verwachting

Het plangebied ligt deels in de huidige gemeente Melle, deelgemeente Gontrode, en deels in de gemeente Merelbeke, deelgemeente Lemberge. De oudste bronvermelding van Gontrode luidt "Rothen", dateert van 980 en is afgeleid van het Germaanse woord "rotha": zijnde geroid bos. Pas later (1189) wordt de gemeentenaam door toevoeging "Guntroden". De archeologische waarden binnen een straal van 1km rond het plangebied zijn veelal te linken aan bewoning en zijn te dateren

vanaf het finaalneolithicum tot recentere periodes. Dit toont dat de regio zeker interessant was voor menselijke activiteiten en bewoning.

Op het 19de -eeuwse kaartmateriaal is er in het noordoosten net nog een stukje van de walgracht aanwezig van de voorgenoemde Goed te Cootele. Deze verdwijnt in de loop van de 19de/20ste eeuw. De rest van het terrein blijft open gebied in gebruik als weide of akkerland. Hierdoor is de verwachting op archeologische sites uit de nieuwe tijd en nieuwste tijd hoog.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich op de noordelijke flank van de zuidelijk gelegen dekzandrug aan. De Schellebellebeek ligt zo'n 400 meter naar het noorden toe en die stroomt af naar het noorden toe naar de Ringvaart om Gent. Het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 21,3 en 23,5 m + TAW. Hierbij helt het terrein lichtjes af van het zuiden naar het noorden toe. De bebouwing en verharding zijn duidelijk antropogeen verstoord, maar de rest die open gebied is, lijkt nog een natuurlijk reliëf te bevatten.

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als matig natte tot droge zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Gelet op de landschappelijke ligging, in een omgeving met enkele oude beekvalleien, is er een hoge verwachting voor steentijdartefactensites aanwezig.

Binnen de contouren van het plangebied is de volgende archeologische waarden gekend: 31362, ook gekend als Goed te Cootele (GR17+25). Het gaat hierbij om een site met walgracht uit de late middeleeuwen. Deze werd deels opgegraven. De grachten die werden aangetroffen konden aan de hand van het aardewerk gedateerd worden in de volle middeleeuwen. Hierdoor kan zelfs een vroegere datum van de site met walgracht vermoed worden. Daarnaast zijn drie gallo-Romeinse brandrestengraven opgegraven. Binnen een straal van 1000m werden een aantal CAI-meldingen aangeduid. De waarden die hierin vervat zitten, zijn te dateren vanaf het finaalneolithicum tot recentere periodes. Dit toont dat de regio zeker interessant was voor menselijke activiteiten en bewoning. Dit geldt des te meer voor het plangebied specifiek, waar er resten van een Romeins grafveld werden aangetroffen en een vroeg-middeleeuwse hoeve met walgracht die nog te zien is op de Popkkaarten.

Op basis van de gekende archeologische en historische waarden, is er een zeer hoge verwachting voor sites uit de volle middeleeuwen tot postmiddeleeuwen. De verwachting voor sites uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse periode en vroege middeleeuwen is eerder matig tot hoog.

De opdrachtgever plant op het terrein de uitbreiding op de bestaande situatie. In het noordwesten worden nieuwe sleufsilos in betonverharding aangelegd (5.892,72 m²) waarvan de silosappen worden opgevangen in nieuw te plaatsen citernes; het hemelwater watert af naar de nieuw aan te leggen infiltratie/buffervoorziening. Deze heeft een oppervlakte van 466,9 m² en met een diepte van 65 cm wordt een volume van 285,01 m³ verkregen. Tussen deze sleufsilos en buffervoorziening in ligt een te regulariseren mestvaalt (420,28 m²). Om de sleufsilos op één hoogte te krijgen wordt ter hoogte van deze silos opgehoogd met een maximum van 30 cm. Hiervoor wordt eerst de teelaarde afgegraven. Er zijn dus twee zones met grote impact: de zone van de sleufsilos en de zone voor het infiltratiebekken. Bij de geplande werkzaamheden worden eventuele archeologische waarden vernietigd.

Op basis van bovenstaande elementen is er een zeer hoge verwachting voor sites uit de volle middeleeuwen tot postmiddeleeuwen. De verwachting voor sites uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse periode en vroege middeleeuwen is eerder matig tot hoog. Deze verwachting is enkel op te stellen voor de zone van de sleufsilos. De zone voor het infiltratiebekken is in oppervlakte te klein om er gedegen onderzoek én resultaten uit te verkrijgen die te correleren vallen met de andere zone.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden. Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied, is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden onvoldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan niet met zekerheid gesteld worden dat er een, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is en dat deze archeologische site bedreigt wordt door de geplande werkzaamheden. Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en postmiddeleeuwen aanwezig is. De aanwezigheid en bewaringstoestand van eventuele archeologische sites, alsook de potentiële bedreiging, kan enkel bevestigd worden door de uitvoering van een landschappelijk booronderzoek en eventuele vervolgonderzoeken. Hierbij moeten volgende vragen beantwoord worden:

Bodem

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?
 - o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - o Kan dit niveau gedateerd worden?
 - o Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?
 - o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Sites uit de steentijden en vuursteenconcentraties

- Zijn er steentijdartefacten aanwezig?
- Is er een clustering in de steentijdartefacten aan te wijzen?
- Wat zijn de grenzen van de ruimtelijke spreiding(en) van de steentijdartefacten?

- Wat is de datering van de artefacten?

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Impact geplande bodemingrepen

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Motivatie en bepalingen mogelijk verder archeologisch onderzoek

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Wat is de financiële impact van eventueel vervolgonderzoek?

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites voldoende kenniswinst opleveren.

Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

1.5.5 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in Melle/Merelbeke aan de Scheldeweg heeft J. Verrijckt BV / DLV een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek opgemaakt. De opdrachtgever plant op het terrein de uitbreiding van het bestaande bedrijf.

Landschappelijk gezien bevindt het terrein zich op hoger gelegen – geen podzol – gronden, in de buurt van waterlopen. Deze ligging kan gunstig geweest zijn voor occupatie in de regio tijdens verschillende periodes in het verleden, gaande vanaf de steentijden tot en met de middeleeuwen. Uit historisch kaartmateriaal kan afgeleid worden dat de plaats van de geplande werken steeds gelegen is in open gebied, waardoor er geen indicaties zijn voor grote structurele verstoringen van de bodem en eventueel aanwezige archeologische sites intact gebleven zijn. Op basis van bovenstaande elementen is er een zeer hoge verwachting voor sites uit de volle middeleeuwen tot postmiddeleeuwen. De verwachting voor sites uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse periode en vroege middeleeuwen is eerder matig tot hoog. Daarnaast is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering waarbij verder onderzoek kennis kan toevoegen over het gebruik van het landschap en de menselijke aanwezigheid. Er werd dan ook beslist verder archeologisch vooronderzoek te adviseren.

2 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	4
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	5
Figuur 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op kadasterkaart (GRB)	9
Figuur 4: Doorsnede nieuwbouw sleufsilo's	9
Figuur 5: Snede nieuwe buffervoorziening	9
Figuur 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)	10
Figuur 7: Plangebied op het DHM II	11
Figuur 8: Illustratie gradiëntzone	12
Figuur 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart	14
Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000	15
Figuur 11: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200 000 betreffende het plangebied	15
Figuur 12: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000	16
Figuur 13: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50 000 betreffende het plangebied	16
Figuur 14: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	17
Figuur 15: Plangebied op de Villaretkaart	20
Figuur 16: Plangebied op de Ferrariskaart	20
Figuur 17: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	21
Figuur 18: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	21
Figuur 19: Plangebied op de Poppkaart	22
Figuur 20: Plangebied op luchtfoto 1971	22
Figuur 21: Plangebied op luchtfoto 1990	23
Figuur 22: Plangebied op luchtfoto 2010	23
Figuur 23: Plangebied op luchtfoto 2020	24
Figuur 24: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	27

3 LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	25
Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	29

4 PLANNENLIJST

PLANNENLIJST MELLE, SCHELDEWEG 68	PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK 2023C4
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 6
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 7
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op DHM met hoogteprofiellocaties
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 9
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 10
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 12
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 14
Type plan	Geologische kaart

Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgeteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:11.520
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1771-1778
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1843-1845
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 19
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Poppkaart
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1842-1879
Datum	24/02/2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 24
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	24/02/2023 (raadpleging)

5 BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2023. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2023a. AGENSTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2023b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2023c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2023d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2023e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2023. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. Geomorfologische kaart van België 1:50000.

DOV VLAANDEREN, 2023a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2023b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2023c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEPUNT, 2023a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEPUNT, 2023b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEPUNT, 2023c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEPUNT, 2023d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEPUNT, 2023e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at:

<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2023f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at:
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

GEOPUNT, 2023g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.

GULLENTOPS F., PAULISSEN E. EN VANDENBERGHE N. (1996) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest.

IOE, 2023. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

6 BIJLAGEN

Bouwplannen